

Perpinyà reivindica Joan Lluís Vives, el filòsof humanista

Aquest proper mes de juliol, a Perpinyà, en el marc de la quarta edició de Les Estivales, festival de teatre dedicat a les cultures del sud, s'ha previst organitzar una tertúlia sobre Joan Lluís Vives (València, 1492-Bruges, 1540), una de les figures més destacades i perennes del renaixement. La decisió de fer aquesta tertúlia, presa per un triumvir de vivistes nord-catalans ha sorprès molta gent i ha estat considerada provocativament atípica. Vives a Perpinyà i a més incorporat a un Festival de teatre, ¿no fotem!

¿Seria només oportunisme o anècdota de la celebració del cinquè centenari del seu naixement aquesta "recuperació" nord-catalana del filòsof Vives?

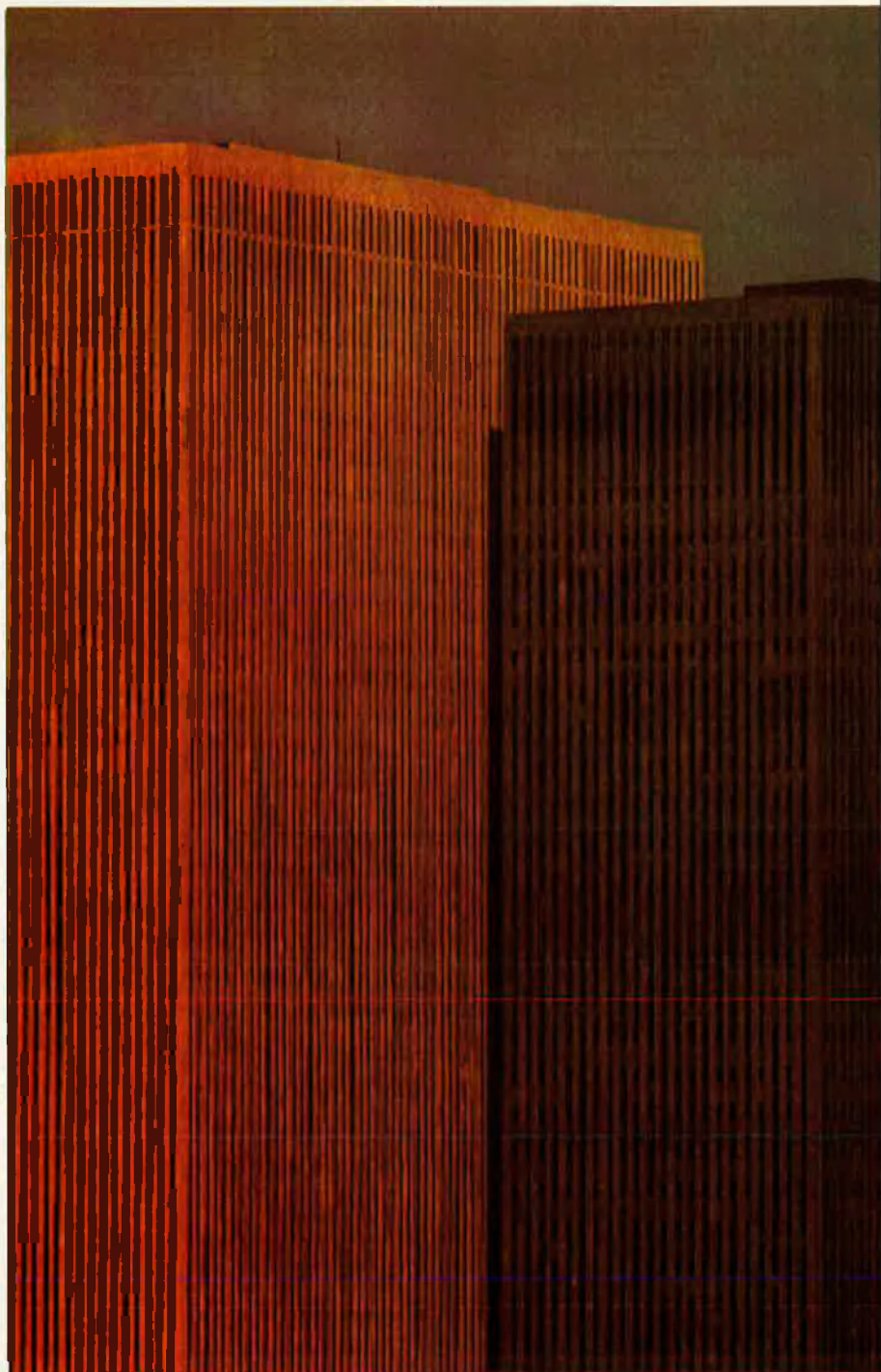
Vives a Perpinyà no és ni oportunisme ni audàcia sense sentit. Diferents raons expliquen una lògica reivindicació. El seu paper de pensador d'Europa i, dit sense cap excés, pro-Europa i el fet que tota la seva obra s'expressa en llatí fan de Vives un geni "deslocalitzat" i per tant reivindicable per qui es vol identificar amb ell.

A més d'aquesta raó bastant general, n'hi ha d'altres molt més locals.

Una d'elles és la hipòtesi biogràfica, introduïda per Maians i Siscar el 1782, que postula un origen perpinyanès de l'ascendència paterna de Vives. Llegenda, pots ser. Però ja sabem que les llegendes també teixeixen l'imaginari d'una identitat col·lectiva. Que ès vulgui o no, alguns nord-catalans han donat lloc a Vives en el seu Memorial de Catalans Il·lustres.

Una segona raó, i ell no fa cap dubte, és que Vives va dedicar una de les seves primeres obres (*Christi Iesu triumphus*, 1514, en el seu període de París) a Bernat Mensa un toledà que va ser bisbe d'Elna (1516), prop de Perpinyà.

Això ens posa en relleu que, en un cert moment de la seva vida, Vives va orientar –i la fórmula no és gens trivial– el seu pensament cap a Catalunya nord. Se sap, també, que *De subventione pauperum*, un dels seus escrits més importants, fou llegida i

comentada a Catalunya Nord.

Alain Guy, filòsof de Tolosa de Llenguadoc i un dels pocs intel·lectuals francesos que s'han interessat per Joan Lluís Vives avui en dia, assenyala en el seu llibre, l'existència d'un Miquel Giginta, canonge d'Elna, contemporani de l'exiliat de Bruges i que va donar suport a l'esmentat *De subventione pauperum*.

L'historiador i polític polonès Bronislaw Geremek parla, ell també, d'un Miquel Giginta, canonge d'Elna (cosí o nebot del ja esmentat) i l'elogia com a deixeble i continuador de Vives. La referència es troba a la versió francesa de la seva tesi sobre Europa i els pobres d'ençà de l'Edat mitjana fins als nostres dies, publicada sota el títol *La potence ou la pitié* (1987, París, Gallimard). A més de totes aquestes raons directes o indirectes que justifiquen una presència de l'humanista Vives a Perpinyà, la Mediateca de la vila de Perpinyà posseeix tres llibres de Vives (només dos, ¡ai las!, ja que un d'ells només es troba mencionat en el fitxer).

Els dos llibres salvats, però, no són edicions originals, són dues reimpressions d'*Exercitatione lingua latinae* i dels famosos *Diàlegs*, l'obra més internacionalment traduïda i coneguda del fundador de l'escola i de la pedagogia moderna.

La primera és del 1587 i la va fer Antonium Griphium a Lió. L'altra, amb una traducció del llatí al francès, és posterior, del 1657, feta a Gènova per Jacques Stoet.

El primer exemplar ve del convent de Sant Josep dels Carmelitans Descalços i el segon del Col·legi dels Jesuïtes, tots dos de Perpinyà. Així queda bastant clar que a finals del segle XVI i tot al llarg del segle disset s'ensenyava Vives o "amb Vives" a l'antiga capital del Reialme de Mallorca.

Interessar-se, el 1992, per Vives a Perpinyà no és gens atípic ni folklòric, la tertúlia del juliol (amb eminents especialistes vivistes) intentarà recordar (i reapropiar-se) una arrel llunyana de la seva memòria intel·lectual, religiosa, metafísica, filosòfica, jurídica, política, social i ètica, ja que tan profundament va cavar tots aquests dominis l'immens Vives, l'excels *Doctor Melliflu*, amic de l'holandès Erasme, de l'anglès Moro i del francès Budé, amb qui formà els quatre punts cardinals de la intel·ligència europea del seu temps.

No ens oblidem tampoc que Perpinyà és una porta catalana de l'Europa que espera molt, el 1993, amb la caiguda de la frontera estatal i dels forrols arcaics. Sí, es commemorarà Joan Lluís Vives a Perpinyà, i amb molta dignitat, el 8 de juliol.

Jaume Queralt

ERC, l'ou damunt la taula

Fa molts anys, quan el rector Nadal Batle i jo compartíem bancalada a la Facultat de Ciències de Barcelona, el doctor Sales, professor d'Estadística i bona persona, si n'hi ha, ens explicava un acudit matemàtic molt graciós: "¿Sabeu com es fa per fregir un ou que és dins un calaix?". Resposta: "Obriu el calaix, treis l'ou, el deixeu damunt la taula, posau una paella amb oli al foc, espereu que s'escalfi, trencau la closca de l'ou i el deixeu caure dins l'oli bullent; quant és cuit, el poseu dins un plat i ja us el podeu menjar". L'esperit matemàtic de l'auditori es posava a prova quan el relator feia la pregunta: "¿I si, en lloc de ser dins el calaix, l'ou ja és damunt la taula, com es fa per fregir-lo?". L'única resposta correcta en aquella Facultat era: "Es posa l'ou dins el calaix i actuem com en el cas anterior".

ERC s'ha implantat al País Valencià després de fer-ho a les Illes i a Catalunya Nord i ha arribat, així, a la fita de la presència d'un partit català a tot el territori nacional. Quan a la perifèria no hi havia aquesta implantació d'ERC, els corresponents partits nacionalistes d'abast regional tenien una estratègia més o manco definida per assolir els seus objectius (i, també, qui més qui manco mullava el pa dins el rovell i el tastava una

mica). La part curiosa d'aquesta història comença amb la pregunta: "¿I ara que hi ha ERC, quina ha de ser la política adient?". Les respostes de cadascun dels partits afectats demostren, paradoxalment, més aptitud matemàtica que política: "S'elimina ERC de la perifèria i actuem, continuem actuant, com en el cas anterior".

Passa, però, que quan la independència és un projecte realista i el regionalisme una utopia fracassada, els acudits relatius a la unitat nacional ja no fan gràcia. Ni mica de gràcia, no fan.

Joan Mir

President del Consell Nacional d'ERC